

Integratiekaart 2006

Oktober 2006

WODC/CBS

Inleiding

Sinds 2004 werken het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het Ministerie van Justitie en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) samen aan de ontwikkeling van een Integratiekaart. Op verzoek van de Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie is een instrument ontwikkeld met behulp waarvan de integratie van allochtonen van de eerste en de tweede generatie door de tijd heen gevolgd kan worden. De eerste proeve van een Integratiekaart verscheen in 2004, gevolgd door de Integratiekaart 2005 en 2006.

De Integratiekaart schetst een beeld van de positie van groepen allochtonen op verschillende maatschappelijke terreinen, en van de ontwikkelingen daarin in de tijd. Hierdoor ontstaat meer inzicht in het proces van integratie. Wij doen dit enerzijds door trends te beschrijven, met aandacht voor zowel oud- als nieuwkomers, en anderzijds door cohorten nieuwkomers vanaf hun binnenkomst in Nederland gedurende langere tijd te volgen.

De Integratiekaart heeft niet de pretentie beleidseffecten te meten. Wel legt het een belangrijke basis voor effectiviteitsonderzoek. Immers, ontwikkelingen worden door de tijd en bij een scala van bevolkingsgroepen in kaart gebracht.

In vergelijking met de vorige versie omvat de Integratiekaart 2006, opnieuw, informatie waarover we nog niet eerder konden beschikken. Het gaat met name om gegevens inzake zorggebruik, Cito-toets gegevens, informatie over deelname aan het voortgezet onderwijs en het mbo, voortijdige schooluitval vanuit het voortgezet onderwijs, het type economische activiteit, de ontmoetingskansen van allochtonen op scholen en in bedrijven en nieuwe politiecontacten van eerder geverbaliseerden. Omdat een belangrijk deel van deze gegevens recentelijk voor het eerst beschikbaar is gekomen, kunnen in veel gevallen echter nog geen trends worden vastgesteld. Met het 'volwassen' worden van de Integratiekaart, zullen de longitudinale inzichten echter steeds meer gaan toenemen. Dit is voor beleidsontwikkeling in de toekomst van belang.

Methode

De Integratiekaart schetst een beeld van de positie van groepen allochtonen op verschillende maatschappelijke terreinen, en van de ontwikkelingen daarin in de tijd.

Hierbij maken wij gebruik van gegevens uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van het CBS. In het SSB is een groot aantal registers (onder andere van de Belastingdienst, uitkeringsinstanties, de IB-groep) op individueel niveau gekoppeld aan de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). Daarnaast is het mogelijk gebleken om het Centraal Register Vreemdelingen (CRV) van de

Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) aan het SSB te koppelen, zodat we de betekenis van migratiemotieven voor het integratieproces kunnen onderzoeken. Het SSB biedt, dankzij deze koppelingen, individuele gegevens van alle inwoners van Nederland over onder andere demografische kenmerken, werk, uitkeringen, inkomen, onderwijs en migratiemotief en biedt zo de mogelijkheid om kennis te verwerven over hun onderlinge samenhang. Omdat diverse jaargangen ook onderling gekoppeld zijn, ontstaan mogelijkheden voor het longitudinaal, cohortsgewijs, volgen van mensen in de verschillende registers.

Resultaten

Demografische ontwikkelingen

- Een sterk afgenomen immigratie, een nauwelijks groeiende autochtone bevolking, een aanzienlijk grotere groei van de tweede generatie niet-westerse allochtonen en het gegeven dat de vier grootste herkomstgroepen tweederde van de totale groep niet-westerse allochtonen vormen, zijn enkele van de belangrijkste *demografische* conclusies waarmee in het integratiebeleid rekening gehouden moet worden.

Onderwijsparticipatie

- Wat de *onderwijsparticipatie* betreft, komt naar voren dat niet-westerse allochtonen gemiddeld in alle stadia van de onderwijsloopbaan slechter presteren dan autochtonen. Daar waar we de beschikking hebben over trends in de tijd, zijn er aanwijzingen dat de prestaties van niet-westerse allochtonen langzaam meer in lijn komen met die van autochtonen. Het gaat daarbij om de slagingspercentages in het voortgezet onderwijs en de instroom in het hoger onderwijs.

Arbeidsmarktparticipatie

- Ten aanzien van de *arbeidsmarktparticipatie* is geconstateerd dat het werknemersaandeel in 2004 van autochtonen bijna 66% betrof, van westerse allochtonen ruim 56% en van niet-westerse allochtonen 46%. Niet-westerse allochtonen ontvangen gemiddeld twee keer zo vaak een uitkering dan autochtonen, welk verschil met de leeftijd toeneemt. Voor sommige bevolkingsgroepen zoals Kaapverdiërs, Hongkong-Chinezen en Surinamers is de arbeidsparticipatie ongeveer gelijk aan die in de autochtone bevolking, maar voor andere wijkt die daar sterk van af. Ten aanzien van de vier grote herkomstgroepen is het beeld zeker niet onverdeeld gunstig voor wie economische integratie wezenlijk vindt. Verder is duidelijk geworden dat de economische teruggang in de jaren 2002-2004 negatieve effecten heeft gehad op de arbeidskansen van de tweede generatie niet-westerse allochtonen en nieuwkomers. Dit blijkt zowel uit de cohortanalyse van ruim 40.000 nieuwkomers die in 2001 Nederland binnenkwamen, als uit trendgegevens inzake werk en uitkeringen.

Besproken literatuur

Integratiekaart 2006 – Bijlage bij de Jaarnota Integratiebeleid 2006
Den Haag, WODC/CBS, 2006
WODC-Cahier, nr. 2006-8

Deze reeks omvat korte verslagen van onderzoek dat door of in opdracht van het WODC is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud het standpunt van de Minister van Justitie weergeeft.

Alle rapporten van het WODC zijn gratis te downloaden van www.wodc.nl.

Sociale contacten: huwelijken, wijken, scholen en bedrijven

- Op het terrein van de *sociaal-culturele integratie* stellen we vast dat met name relatief veel Turken en Marokkanen gedurende 1999 en 2002 een *migratiehuwelijk* aangaan. Bij de tweede generatie is dit aandeel kleiner dan bij de eerste generatie.
- De *kansen op ontmoetingen* van niet-westerse allochtonen met autochtonen in *buurten* zijn in Nederland tussen 1999 en 2004 afgenomen. Dit geldt het sterkst voor Marokkanen. Enkele kleinere groepen met veel asielmigranten steken hier positief bij af. Vanuit het gezichtspunt te streven naar een grotere verscheidenheid in sociale contacten en het daaruit voortvloeiende sociaal kapitaal, is de afnemende ontmoetingskans zorgelijk. Niet-westerse allochtonen hebben ook verhoudingsgewijs meer *niet-westers allochtone medeleerlingen op school* dan autochtonen en datzelfde geldt voor *collega's op het werk*. De economische integratie (met name het hebben van betaald werk) van recente nieuwkomers lijkt samen te hangen met hun sociaal-culturele integratie (het al dan niet een partner van dezelfde herkomst hebben en het percentage niet-westerse allochtonen in de (woon)buurt).

Gezondheid: contacten met de huisarts

- Het *gebruik van de gezondheidszorg*, zoals vastgesteld via het bezoek aan de huisartsen, laat weinig opmerkelijke verschillen zien tussen allochtonen en autochtonen. Het soms wel te horen geluid dat allochtonen 'veel vaker de huisarts bezoeken' dan allochtonen, wordt niet bevestigd door onze gegevens.

Criminaliteit

- Evenals voorgaande jaren is opnieuw gebleken dat er sprake is van een aanhoudende *oververtegenwoordiging in de geregistreerde criminaliteit* van een aantal niet-westers allochtone groepen.

Conclusie

Gezien het voorgaande is onze eindconclusie dat de voortgang van de sociaal-economische en sociaal-culturele integratie van allochtonen in de Nederlandse samenleving op een enkel terrein hoopgevend is, maar dat op veel terreinen nog sprake is van een aanzienlijke achterstand.